

31

OGRODY ZABYTKOWE WOJEWÓDZTWA RZESZOWSKIEGO

Miejscowość ..... Rozwienica ..... WOD. PRZEMYSŁ

Powiat ..... jarosławski .....

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK W PRZEMYSŁU

Sekcja Przyrodnicza

Opracował ..... Dr Jerzy Piórecki .....

Dokumentacja fotograficzna ..... Z. Mikołajczyk .....

Rok wykonania dokumentacji ..... 1974 .....

Miejsce przechowywania dokumentacji .....

Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemysłu Urząd Wojewódzki
w Rzeszowie — Biuro Dokumentacji Zabytków Ministerstwo Kul-
tury i Sztuki w Warszawie — Zarząd Ochrony Zabytków

SIP Przem 2747-75 1000 Fp 46-214

1924
1924

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 1724

W. Sm. 1724 dep.
BIBLIOTEKA
Zarząd Ochrony i Konserwacji Zespołu Pałac-Ogród
Muzeum Narodowego w Warszawie
ul. Szwoleżerów Nr 9 tel. 29-67-70

METRYCZKA PARKU – OGRODU

1	Adres	miejscowość (dzielnica, ulica nr posesji) Rozwienica	Urząd gminy Rozwienica	powiat Jarosław	województwo rzeszowskie
2	Nazwa parku	aktualna Park podworski dawna			
3	Rodzaj parku i stan jego zachowania	Park krajobrazowy, dobry			
4	Czas powstania	Ostatnia faza poch. z II połowy XIX w. przebud. w pocz. XX w., I faza zapewne z pocz. XVII w.			
5	Położenie parku	Na wierzcholinie oraz na łagodnym stoku			
6	Powierzchnia parku	ogółem ha 5	w tym wód w ha 0,30	czy są na niej budynki i jakie Pałac, mur. II ćw. XIX w., brama zjazdowa z poł. XIX w.	
7	Użytkownik parku	Urząd Gminy w Rozwienicy			
8	Czy jest w rejestrze	data i nr rejestru			
9	Istniejące dokumentacje (data i autor)	pomiar sytuacyjno-wysokościowy		inwentaryzacja zieleni	
		studium historyczne		założenia techniczno-ekonomiczne	
		techniczne, branżowe dokumentacje i ekspertyzy		ARCHIWUM OŚRODEK OCHRONY ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 W. 244	
10	Przeprowadzone dotychczas remonty				

NN inw. 1724

Rozwienica

1. Poczta Rozwienica

Urząd Gminny Rozwienica

Powiat Jarosław

2-3. Park podworski, krajobrazowy zachowany w stanie dobrym zwłaszcza budynek mieszkalny /dwór/ - obecnie szkoła zbiorcza oraz starodrzew. Sieć dróg parkowych nieczytelna.

4. Park założony na przełomie XVIII/XIX wieku na reliktach znacznie starszego założenia.

Przebudowany układ kompozycji roślinnych na przełomie XIX i XX w. /obecny stan pochodzi głównie z przełomu XIX i XX w./.

5. Położenie parku :

Park położony jest na skłonie wierzchowiny o lekkim nachyleniu w kierunku płd.-zach. nadto na krawędzi wzniesienia. Dolna część ogrodów obejmuje szeroką dolinę jaru.

6. Powierzchnia parku wraz z ogrodem użytkowym tj. sadem owocowym i terenami po byłym ośrodku gospodarczym obejmuje powierzchnię ok. 7 ha.

7. Teren parku użytkowany jest przez ~~Szkołę Podstawową~~ Urząd Gminny oraz Gminną Spółdzielnię Samopomoc Chłopską.

8. Obiekt nie ujęty do rejestru ogrodów zabytkowych.

9. Brak dokumentacji

10. Przebudowa drogi obejmującej odcinek od bramy głównej do podjazdu pod dwór oraz skrót pieszy od dworu do przystanku PKS.

Utwardzenie żuźlowe częściowo trylinką i płytami chodnikowymi /płyty betonowe/. Rozplanowanie dróg przebudowanych naruszyło pierwotny układ sieci drogowej zwłaszcza na odcinku podjazdu pod dwór /wyprowadzenie drogi oraz jej podniesienie o ok. 60 cm do stanu pierwotnego/. Remont generalny dworu /bez naruszenia rozplanowania/. Główne prace remontowe wykonane zostały w latach 1973-1974.

I.

1. Od przełomu XIX i XX w. do czasów obecnych nie nastąpiły zasadnicze zmiany w układzie rozplanowania ogrodów jakkolwiek występuje w parku część młodszych nasadzeń pochodzących z pocz. XX wieku.

Park krajobrazowy w którym centralne miejsce zajmuje dwór na osi którego położone są główne układy kompozycji roślinnych wraz z parterem dolnym na którym pierwotnie obok sadzawki położony był staw o układzie geometrycznym. Obecnie parter dolny oddzielony jest szerokim pasem zieleni pochodzącym głównie z przełomu XIX i XX w. Najstarsze reliktove nasadzenia położone były od fasady ogrodowej dworu, są to głównie lipy szerokolistne pochodzące z pocz. XVIII w. Część ich została zniszczona w latach 60-tych, zwłaszcza najokazalsza lipa o obw. 6 m. W parku dominują głównie gatunki drzew krajowych nadto rosną tu okazałe cyprysiki groszkowe, dąb błotny, platan klonolistny, dęby czerwone, surmia pospolita i inne.

2. Narazie nie odnaleziono planów ogrodów. Szkic terenowy załączony został wraz z opisem do niniejszego opracowania.

3. Właściciele : W drugiej połowie XIX w. i na przełomie XIX i XX w. Rozwienica należała do rodziny Górskich.

II. Charakterystyka stanu istniejącego.

1. Układ przestrzenny

Park zachowany w/g rozplanowania pochodzącego głównie z przełomu XIX i XX w. Drzewostan zachowany w stanie dobrym z wyjątkiem najstarszych lip pochodzących z I poł. XVIII w. Ślady układu sieci drogowej słabo czytelne oraz częściowo zniekształcone przebudową. Od strony elewacji ogrodowej dworu, na jednej z najrozleglejszych płaszczyzn trawnikowych gdzie do niedawna dominowały najokazalsze XVIII wieczne lipy szeroko-listne wytyczono nowy skrót pieszy, przecinający w sposób sztuczny główną oś kompozycji widokowej jak również wysadzono rzędowo wiele gatunków drzew krajowych. Na pozostałych częściach parku dominują nasadzenia pochodzące z pocz.XX w. lub z końca XIX w. z licznymi gatunkami drzew obcych z których najokazalsze są : dąb czerwony /320 cm/, dąb błotny /300 cm/, iglicznia trójcierniowa, surmia pospolita, orzech czarny, tulipanowiec amerykański /220 cm/, platan klonolistny, sosna wejmutka oraz okazałe ładnie prezentujące się od zachodniej strony elewacji dworu cyprysiki groszkowe o obw.dochodzącym do 200 cm. Park częściowo ogrodzony z funduszy Urzędu Gminnego oraz Powiatowego Konserwatora w Jarosławiu. Z wyjątkiem boiska sportowego oraz dróg gospodarczych w pobliżu dworu i byłego ośrodka gospodarczego /ryc.4/ użytkowany jest park jako teren rekreacyjny. W związku z funkcją administracyjną dworu przewidywane są plany przebudowy sieci drogowej, oświetlenia terenu itp.

2. Inwenta ryzacja dendrologiczno fitosocjologiczna.

Powierzchnia 4 i 1/2 ha

Typ gleby

Pokrycie 80%

A ¹	Gra b pospolity	2.5
	Klon zwyczajny	1.1
	Lipa drobnolistna	1.1
	Brzoza brodawkowata	1.2
	Swierk pospolity	1.3
	Lipa szerokolistna	1.3
	Sosna zwyczajna	+ 5
	Grochodrzew	+ 3
	Topola biała	+ 1, P
	Kasztanowiec biały	+ 1
	Orzech włoski	+ 1
	Jesion wyniosły	+ 3
	Czeremcha pospolita	+ 1
	Klon jawor	+
	Dąb szypułkowy	+
	Dąb błotny	R, 300 cm
	Jesion wyniosły odm. zwisła	R
	Orzech czarny	R, 180 cm
	Dąb czerwony	R, 320 cm
	Brzoza papierowa	R
	Morwa biała	R
	Buk czerwony	R, 360 cm
	Klon jawor odm. czerwonolistna	R
	Brzoza czarna	R
	Choina kanadyjska	R
	Jawor pospolity	R

Iglicznia trójcierniowa	R
Tulipanowiec amerykański	R, 220 cm
Sosna wejmutka	+ 1
Surmia catalpa	R, 180 cm
Platan klonolistny	R
Żywotnik zachodni	R, 200 cm
Cyprysik groszkowy	R, 200 cm

A²

Bez czarny	1,5
Czeremcha pospolita	1.2
Grab pospolity	1.1
Leszczyna pospolita	1.3
Trzmielina zwyczajna	1.3
Lipa drobnolistna	+ 5
Wiąz szypułkowy	1.5
Czereśnia ptasia	R
Orzech czarny	+
Głóg jednoszyjkowy	+ 3
Głóg dwuszyjkowy	+
Lipa szerokolistna	+
Jesion wyniosły	+
Lilak pospolity	+
Dereń biały	+
Dereń świdwa	+
Dereń właściwy	+
Klon jawor	R
Kasztanowiec zwyczajny	R
Topola biała	R
Jarząb pospolity	R

3. Jeden z nielicznych ogrodów o zachowanym dobrze starodrzewie oraz rozplanowanie pochodzącym z ~~pół~~.przełomu XIX i XX w. /granice parku nie uległy zmianie na przestrzeni tego czasu/. Nasadzenia pochodzące z I poł.XX w. nie naruszyły układu pierwotnego. Największe zmiany jak już wspomniano uprzednio były wywołane nasadzeniami rzędownymi pochodzącymi z lat 60-tych obecnego wieku.

Główny ośrodek gospodarczy został znacznie rozbudowany po 1 945 roku. Należy on obecnie do Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska /zatracił związek z obecną funkcją parku i dworu ponieważ dwór użytkowany jest przez Urząd Gminny oraz Ośrodek Zdrowia.

R o z w i e n i c a

Diagram wartości

1. Założenia przestrzenne zachowane	10
2. Założenia przestrzenne o znaczeniu historycznym	6
3. Założenia wodne istniejące	2
4. Założenia wodne o znaczeniu historycznym	3
5. Założenia ziemne o znaczeniu obronnym /zachowane/	0
6. Założenia ziemne o znaczeniu historycznym	0
7. Wartość krajobrazowa ogrodów	8
8. Otoczenie krajobrazowe ogrodów	3
9. Wartość zachowanego drzewostanu	10
10. Udział gatunków obcych	6
11. Zachowany układ kompozycji roślinnych o znac. historycz.	10
12. Dwory i inne budynki o znaczeniu historycz.-architekt.	5
13. Drzewa pomniki	1
14. Drzewa i inne gatunki o znaczeniu budowlanym	6
15. Zachowany układ sieci drogowej	2
16. Czytelne ślady sieci drogowej	3
17. Zachowane ogrody użytkowe /warzywniki i sady owocowe/	0
18. Zachowany układ przestrzenny ogrodów warzywnych	0
19. Zachowane resztki leśne	0
20. Dąbrowy o pochodzeniu naturalnym	0
21. Związek z postaciami historycznymi	0
22. Adaptacja terenu pod nowe budownictwo	0
23. Rzeźba parkowa	0
<hr/>	
Razem pkt.	75

4. Park położony w krajobrazie kulturowym tj. rolniczym /centrum wsi/ i bezleśnym. W związku z antropogenizacją krajobrazu obiekt posiada duże znaczenie krajobrazowe i rekreacyjne, nadto gospodarcze, oddziela bowiem pasem zieleni wysokim główne centrum handlowe Gminy /magazyny, składowiska materiałów budowlanych, paliw itp./ od zwartej zabudowy wsi. Posiada to znaczenie osłonowe, nadto duże znaczenie historyczne.

III. Wnioski

1. Granica ścisłej ochrony konserwatorskiej obejmuje park właściwy tj. w granicach starodrzewia oraz niewielkie łąki w pobliżu stawów położonych w dolnej części grodów. Strefa ochrony krajobrazowej z wyjątkiem terenu b. ośrodka gospodarczego /przylega bezpośrednio do parku/ obejmuje tereny użytków rolnych w pasie o szer. 200 m oraz drogi Jarosław-Pruchnik /bez prawa zmiany skarpy przyległej do drogi oraz głównego wjazdu.
Strefa ochrony konserwatorskiej i krajobrazowej oznaczona została na szkicu terenowym .
2. Park należy użytkować jako teren rekreacyjny z dopuszczeniem niewielkich placów sportowych przeznaczonych na boiska piłki ręcznej /dolna część parku/.
3. Wykonać pełną dokumentację tj pomiar sytuacyjno wysokościowy, szczegółową inwentaryzację drzewostanu wraz z planem konserwacji.
Projekt techniczny przebudowy sieci drogowej /w/g pierwotnego częściowo zachowanego w terenie układu historycznego/, projekt oświetlenia oraz przebudowę dotychczasowych linii elektrycznych i telefonicznych /napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne zwłaszcza na osi głównej dworu należy usunąć lub przeprowadzić kablem pod-

ziemnym. Rzędowe nasadzenia zwłaszcza z klonu zwyczajnego, jesionu wyniosłego i jaworu oraz jarzębiny, łącznie z plantacjami topolowymi na leży usunąć z terenu parku.

Do parku należałoby wprowadzić większą ilość krzewów oraz rzadszych gatunków drzew.

IV. Wykaz rycin i dokumentacja fotograficzna

Ryc. 1 Rozwienica 1974. Platan klonolistny /na pierwszym planie/.

od strony elewacji dworu rzędowe nasadzenia z żywotnika zachodniego oraz cyprysika groszkowego /obw. 200 cm/

Ryc. 2. Rozwienica 1974. Dwór, na pierwszym planie brzoza o obw. 300 cm w głębi korona platana klonolistnego

Ryc. 3. Rozwienica 1974. Część dworu oraz ogólny widok na iglicznię trójcierniową /w pośrodku na pierwszym planie/ w głębi korona buka czerwonego

Ryc. 4. Rozwienica 1974, Pomnikowe topole białe od strony ośrodka gospodarczego. W głębi budynku b. ośrodka gospodarczego zajęte obecnie przez Gminną Spółdzielnię Samopomoc Chłopsk.

Na pierwszym planie zmagazynowane płytki chodnikowe do przebudowy nawierzni dróg spacerowych.

Ryc. 5 Rozwienica 1974. Jeden z najokazalszych pomnikowych jesionów wyniosłych

Ryc. 6. Rozwienica 1974. Szpaler lipowy wzdłuż drogi głównej prowadzącej od dworu do b. ośrodka gospodarczego.

ROŻWIENICA 1975

Ryc. 7.

Ryc. 1

Ryc. 2

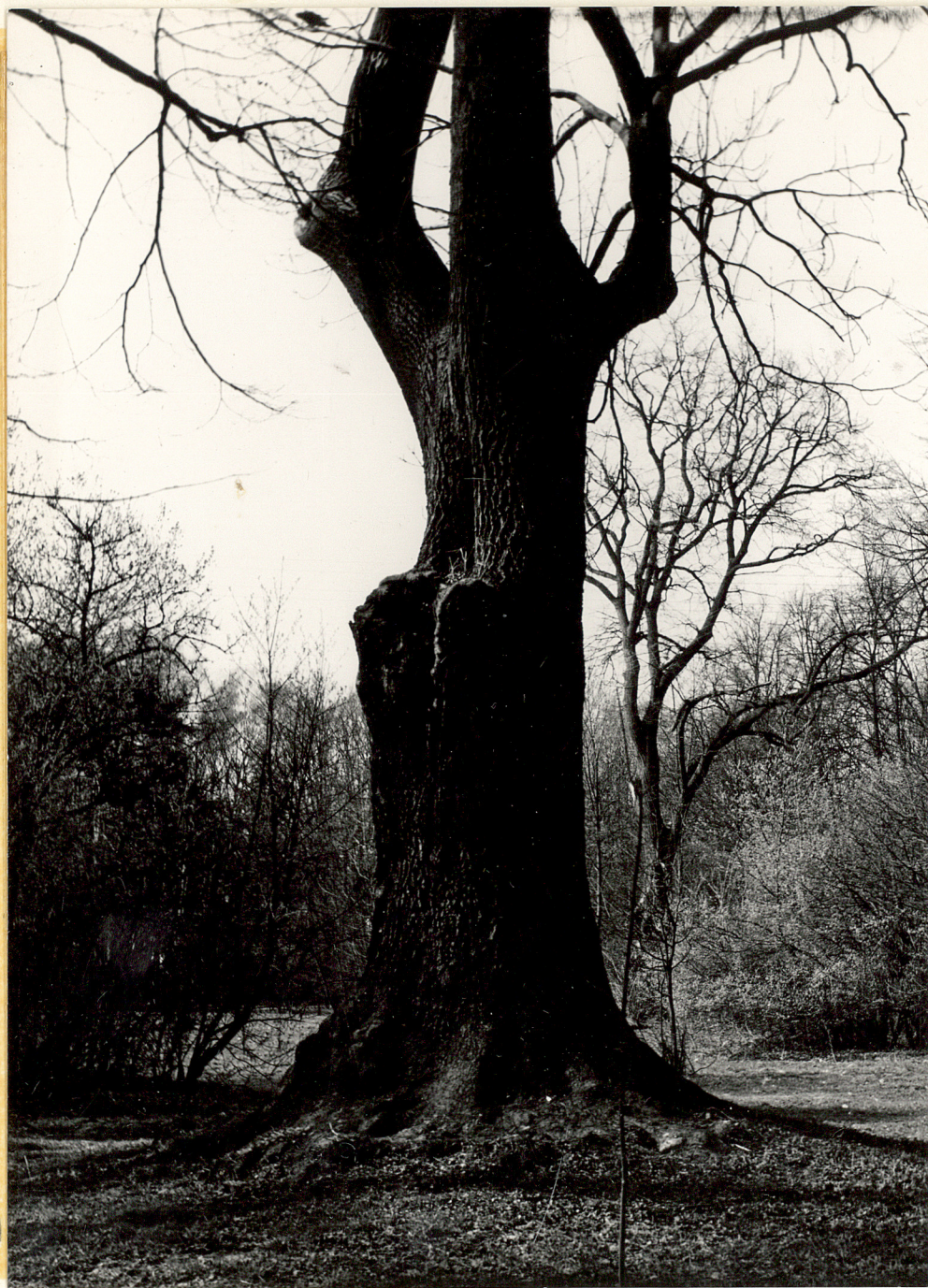
Ryc.3

Рис. 4

Ryc. 5

Ryc. 6